

JEDANAESTO RAMAZANSKO SIJELO

PREPORUČENE RADNJE TOKOM POSTA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji Svome robu ispunjava i više nego što se on nada, Onome koji Svome robu daje i više nego što to on traži! Zahvaljujem Mu se na uputi i potvrđujem Njegov tevhid. Donosim salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, Njegovog roba i Njegovog poslanika, također donosim salavat na Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, druga Ebu Bekra, radijallahu anhu, koji je bio uz njega i na putovanju, a i kod kuće, i na Omera, zaštitnika islama, i na Osmana, strpljivog u iskušenjima, i na Aliju b. Ebi Taliba koji je svojom hrabrošću zastrašivao neprijatelja. Neka je salavat i selam na Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ostalu porodicu i sve ashabe koji su se natjecali u svim segmentima vjere.

Draga moja braćo, na ovome sijelu pojasnit ćemo drugu vrstu adaba (postupaka i radnji) tokom posta, a to su preporučeni – mustehab adabi. U ove adabe posta ubrajaju se:

❖ Sehur, tj. ustati pred zoru i jesti prije nastupanja zore, s namjerom da se taj dan posti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao je na prakticiranje sehura riječima: "*Sehurite (jedite pred zoru)! Doista je u sehuru bereket!*"¹²²

U Sahihu Muslima bilježi se od Amra b. El-Asa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Razlika između našeg posta i posta sljedbenika Knjige jeste što mi ustajemo na sehur.*"

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio je konzumiranje datula na sehur, rekavši: "*Najbolji sehur za vjernika je sehur od datula.*"¹²³

Također je rekao: "*U svakom sehuru je bereket, zato ga ne ostavljajte pa makar da se napijete gutljaj vode. Zaista Allah i Njegovi meleki donose salavat na one koji ustaju na sehur.*"¹²⁴

¹²² Muttefekun alejhi.

¹²³ Ebu Davud. Lanac prenosilaca je dobar i svjedoče mu drugi hadisi zbog čega dostiže stepen vjerodostojnog hadisa.

Prilikom ustajanja na sehur neophodno je nijetiti sprovođenje Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, naredbe i slijeđenje njegovih postupaka, i u tom slučaju sehur će se smatrati ibadetom, a također je neophodno ustati na sehur s namjerom da se taj dan posti, i time će postač postići nagradu za post.

Sunnet je odgoditi sehur do pred samu zoru, ukoliko je čovjek siguran da neće nastupiti zora, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako postupao. Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, prenosi se da su Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Zejd b. Sabit sehurili, pa kada su završili, Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je i klanjao namaz. Katade kaže: "Upitali smo Enesa: 'Koliko je bilo vremena između njihovog sehura i klanjanja namaza?', a Enes je odgovorio: 'Koliko je potrebno čovjeku da prouči 50 ajeta.'¹²⁵

Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je Bilal učio ezan noću, pa je Vjerovjesnik rekao: "*Jedite i pijte sve dok ne zauči Ibn Umme Mektum, jer on uistinu ne uči sve dok se ne pojavi zora.*"¹²⁶

Odgadañanje sehura lakše je za postača i sigurnije od prespavlivanja sabah-namaza. Postač će jesti sve dok ne bude siguran u nastupanje zore, zbog riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَبَيِّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾

"Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati noć od zore."¹²⁷

Pojava zore utvrđuje se ili gledanjem na horizont, ili obaviješću pouzdane osobe, ili putem ezana i sl., tako da će se postač prilikom pojave zore ustegnuti od hrane, nanijetiti post srcem, bez izgovaranja riječi nijjeta, jer se izgovaranje nijjeta smatra novotarijom.

❖ U preporučene adabe tokom posta ubraja se i požurivanje sa iftarom kada se utvrdi zalazak sunca bilo promatranjem ili putem obavještenja od pouzdane osobe ili putem ezana i sl.

Od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik,

¹²⁴ Ahmed. El-Munziri, rahmetullahi alejhi, kaže: "Lanac prenosilaca je snažan." Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Prvu rečenicu potvrđuju hadisi zabilježeni kod Buharije i Muslima."

¹²⁵ Buharija (1921) i citat je njegov, Muslim (1097/47).

¹²⁶ Buharija.

¹²⁷ Prijevod značenja El-Bekare, 187.

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ljudi neće prestati biti u dobru sve dok budu požurivali sa iftarom."¹²⁸ Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je prenoseći od svoga Gospodara: "Rekao je Allah Uzvišeni: 'Meni najdraži robovi su oni koji najviše požuruju iftar.'" ¹²⁹

Sunnet je da se iftari svježim datulama, a ako nema svježih, onda suhim datulama, a ako ni njih nema, onda vodom, zbog riječi Enesa, radijallahu anhu: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iftario bi se svježim datulama prije nego što bi klanjao, a ako nije bilo svježih datula, onda bi se iftario suhim datulama, a ako ni njih nije bilo, onda bi popio nekoliko gutljaja vode."¹³⁰

Ako postač ne bude imao ni svježih ni suhih datula, pa čak ni vode, tada će se iftariti bilo kojom dozvoljenom hranom ili pićem koje ima u tom trenutku. Ako ne bude imao nikakvu hranu ni piće, dakle ako se ne bude imao čime iftariti, tada će nanijetiti svojim srcem iftar, završetak posta, i neće skupljati pljuvačku u ustima pa je gutati, kako to prakticiraju neki pojedinci.

Postaču se preporučuje da prije iftara upućuje dove i traži od Allaha što god želi. U Sunenu Ibn Madže prenosi se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Uistinu se ne odbija dova postača prilikom iftara."¹³¹ Ebu Davud bilježi od Muaza b. Zehre, rahmetullahi alejhi, murselen i merfu'an, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom iftara učio: "*Allahumme leke sumtu ve 'ala rizkike eftartu – Gospodaru moj, Tebi sam postio i Tvojom opskrbom se iftarim.*"¹³² Također, on bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom iftara učio ovu

¹²⁸ Muttefekun alejhi.

¹²⁹ Lanac prenosilaca je slab. Tirmizi je hadis ocijenio dobrim.

¹³⁰ Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi ilanac prenosilaca je mnogo dobar.

¹³¹ Ibnu Madže. El-Hejsemi, rahmetullahi alejhi, rekao je u *Medžmei-z-zeva'id*: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Pojedini učenjaci hadis su ocijenili slabim. Razišli su se sa drugim učenjacima u ocjeni hadisa zbog toga što se razilaze oko vjerodostojnosti jednog od prenosilaca hadisa. Međutim, hadisu svjedoče drugi hadisi u kojima se spominje primanje dove postača općenito, pa je na osnovu toga ovaj hadis dobar."

¹³² Muaz b. Zehre je tabi'in. Ibn Hibban ga je ocijenio povjerljivim, ali je hadis slab zbog irsala – prekinutosti lanca prenosilaca. Međutim, hadisu svjedoče drugi hadisi kojima ga vjerovatno pojačavaju.

dovu: "Zehebē-z-zameu' vebtelleti-l-'utuku ve sebetē-l-edzru in ša'e Allahu – Žeđ je otišla, žile su se natopile i postigla se, ako Bog da, nagrada."¹³³

❖ Od preporučenih adaba tokom posta jeste i često učenje Kur'ana, zikra, dova, obavljanje brojnih nafila – dobrovoljnih namaza i dijeljenje sadake. U Sahihima Ibn Huzejme i Ibn Hibbana stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Trojici se dova neće odbiti: postaču sve dok se ne iftari, pravednom imam (vođi) i mazlumu (onome kome je učinjena nepravda) čiju dovu Uzvišeni Allah uzdiže iznad oblaka, otvara joj nebeska vrata i govori: 'Tako Mi Moga ponosa i Moje veličine, pomoći ću ti pa makar i kasnije'."¹³⁴ U dva Sahiha od Ibn Abbasa, radijallahu anhumā, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a posebno je bio darežljiv u ramazanu kada mu je dolazio Džibril i zajedno s njim učio Kur'an."

Darežljivost Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ogleda se u širenju znanja, poučavanju neukih, žrtvovanju života i imetka na Allahovom putu radi uzdizanja Allahove vjere, upućivanju Allahovih robova, ukazivanju na svaku korist, ispunjavanju njihovih potreba, hranjenju gladnih.

Darežljivost Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povećavala se u ramazanu zbog časti i svetosti tog vremena, ali i zbog uvećavanja nagrade u njemu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pomagao je Allahovim robovima i upućivao ih da ispravno obavljaju ibadet i dobra djela, ali se i zalagao u dijeljenju hrane, tako da je istovremeno postio i davao hranu potrebnima, a ova djela su razlozi ulaska u Džennet. Bilježi se u Muslimovom Sahihu od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ashabe: "Ko je od vas ovaj dan osvanuo kao postač?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik upita: "Ko je od vas ovaj dan ispratio dženzazu?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik ponovo upita: "Ko je od vas ovaj dan nahranio siromaha?" Ebu Bekr reče: "Ja." Poslanik opet upita: "Ko je vas ovaj dan obišao boles-

¹³³ Hasen.

¹³⁴ Ahmed, Tirmizi. U hadisu ima slabosti, ali pojedinim njegovim dijelovima svjedoče drugi hadisi.

nika?" Ebu Bekr reče: "Ja." Na to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Kod koga se nađu ove stvari, ući će u Džennet."¹³⁵

❖ Od preporučenih adaba tokom posta jeste i da postač bude svjestan Allahove blagodati kada mu je omogućio da posti, post mu učinio laskim, dozvolio mu da isposti i ovaj dan pa, inšallah, i cijeli mjesec. A doista, mnogim ljudima uskraćena je blagodat posta: pojedini su umrli prije nego što je i nastupio mjesec ramazan, drugi su bolesni, pa nisu u mogućnosti da poste, treći su zalutali, okrenuli se od posta! Stoga postač treba da zahvaljuje svome Gospodaru na blagodati posta koji je razlog opraštanja grijeha i loših djela, i podizanja deredža – stepena u Džennetu u blizini Plemenitog Gospodara.

Draga moja braćo, okitite se ovim adabima posta! Klonite se svega što izaziva Allahovu srdžbu i kaznu. Okitite se osobinama naših plemenitih prethodnika, jer, doista, neće se popraviti završnica ovoga ummeta osim onako kako se popravila njihova prethodnica – pokoravajući se Allahu i kloneći se grijeha.

Ibn Redžeb, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Postači se mogu podijeliti u sljedeće dvije kategorije:

Prva kategorija su oni postači koji ostavljaju hranu, piće i zadovoljavanje strasti radi Allaha, nadajući se od Njega Uzvišenog nadoknadi za sve to u Džennetu. Oni trguju sa Allahom i, tako mi Allaha, neće propasti nagrada onog vjernika koji čini dobra djela, naprotiv, on će najbolje profitirati. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je jednom čovjeku: 'Uistinu, ti nećeš ostaviti ništa iz straha od Allaha a da ti Allah neće dati bolje od toga.'¹³⁶ Tako će ovom postaču biti dato u Džennetu što god bude želio: hrana, piće i žene. Svevišnji Allah je rekao:

﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾⁽¹¹⁾

'Jedite i pijte radosni, zbog onoga što ste u minulim danima zaradili.'¹³⁷ Mudžahid i drugi, komentirajući ovaj ajet, kažu: 'Ovaj ajet objavljen je povodom postača.' U hadisu Abdurrahmana b. Semure,

¹³⁵ Muslim (1028).

¹³⁶ Ahmed, sahih.

¹³⁷ Prijevod značenja El-Hakkah, 24.

kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio u snu, spominje se da je rekao: 'Vidio sam jednog čovjeka iz svoga ummeta kako dahće od žeđi, međutim kada god bi se približio Havdu da se napije vode, bio bi spriječen i otjeran. Zatim je došao njegov post, napojio ga i tako mu ugasio žeđ.'¹³⁸

Druga kategorija postača jesu oni koji na dunjaluku poste od svega, posvećuju se samo Allahu, traže samo Njegovo zadovoljstvo i ustežu se od svega ostalog, vode računa o svome sluhu, vidu, jeziku, o svome stomaku, prisjećaju se smrti i drugog svijeta – ahireta, pa ostavljaju dunjalučke ukrase. Oni će bajramovati onoga dana kada susretnu svoga Gospodara, kada se budu radovali gledanju u Njega Uzvišenog.

Ko danas bude postio od dunjalučkih prohtjeva, izvršavajući Allahovu naredbu, sutra će ih dobiti u Džennetu.

﴿ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

'Ko bude priželjkivao susret sa Allahom, pa, uistinu Allahova odredba će doći. On je onaj koji sve čuje i sve zna.'¹³⁹

O pokajnici, postite danas od dunjalučkih prohtjeva i strasti da bi u njima uživali na istinskom bajramu nakon posta, a to je Dan susreta sa Allahom.

Gospodaru naš, uljepšaj našu nutrinu iskrenošću prema Tebi. Uljepšaj naša djela slijedenjem Svoga Poslanika, povodenjem za njim i odgajanjem njegovim odgojem. Gospodaru naš, probudi nas iz nemara, spasi nas džehennemskih dubina, oprostí nam grijehe naše i loša djela!

Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima, živima i mrtvima, Svojom milošću, doista si Ti od milostivih Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu i sve ashabe.

¹³⁸ Taberani. Lanac prenosilaca je slab. Međutim, Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, nakon što je hadis naveo u cijelosti u sklopu desetog pitanja svoje knjige o duši, rekao je: "Čuo sam šejhul-islama Ibn Tejmijju, rahmetullahi alejhi, kako veliča ovaj hadis i kaže: 'Osnova sunneta svjedoči ovome hadisu i ovo je jedan od najljepših hadisa.'"

¹³⁹ Prijevod značenja El-Ankebut, 5.